

Міністерство освіти і науки України
Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова

Навчально-науковий інститут Економіки і менеджменту
Кафедра економіки підприємства та корпоративного управління

Новицька С.С., Дойсан-Коровьонкова Н.В., Вуйцик Л.М.

ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЗВ'ЯЗКУ

Методичні вказівки з проведення практичних занять, самостійної роботи і виконання комплексного завдання

*для підготовки магістрів за спеціальністю
8.03050401 «Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)
денної та заочної форм навчання*

Одеса 2016

Рецензент: д.е.н., проф. каф. ЕП та КУ Князева О.А.

Новицька С.С., Дойсан-Коровьонкова Н.В., Вуйцик Л.М.

Економічна стійкість підприємства зв'язку: Методичні вказівки з проведення практичних занять, самостійної роботи і виконання комплексного завдання для підготовки магістрів за спеціальністю 8.03050401 «Економіка підприємства (за видами економічної діяльності) денної та заочної форм навчання / Новицька С.С., Дойсан-Коровьонкова Н.В., Вуйцик Л.М. – Одеса: ОНАЗ, 2016. – 45 с.

Метою методичних вказівок є формування у студентів знань щодо комплексного підходу оцінювання економічної стійкості підприємства зв'язку, умінь і навичок застосування методів та інструментарію для обґрунтування економічно ефективних управлінських рішень.

Схвалено і рекомендовано до друку на засіданні кафедри економіки підприємства та корпоративного управління ННІ «Е і М» ОНАЗ ім. О.С. Попова. Протокол № 7 від 26 січня 2016 р.

Затверджено Вченою радою Навчально-наукового інституту економіки і менеджменту ОНАЗ ім. О.С. Попова. Протокол №5 від 28 січня 2016 р.

© Новицька С.С., Дойсан-Коровьонкова Н.В., Вуйцик Л.М., 2016
© ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2016

ЗМІСТ

Структура модуля	
Практичне заняття 1. Теоретико-методологічні засади визначення економічної стійкості підприємства.....	
Практичне заняття 2. Визначення основних складових і факторів впливу на рівень економічної стійкості підприємства зв'язку.....	
Практичне заняття 3. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства зв'язку.....	
Практичне заняття 4. Оцінка прибутковості (рентабельності) діяльності підприємства зв'язку.....	
Практичне заняття 5. Оцінка фінансової незалежності підприємства зв'язку.....	
Практичне заняття 6. Оцінка ділової активності підприємства зв'язку...	
Практичне заняття 7. Оцінка майнового стану підприємства зв'язку.....	
Практичне заняття 8. Загальна оцінка економічної стійкості підприємства зв'язку.....	
Комплексне завдання	
Перелік рекомендованої літератури	
Додаток А.	

СТРУКТУРА МОДУЛЯ

Структура навчальної дисципліни «Економічна стійкість підприємств зв'язку» (ЕСПЗ)

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	всього	у тому числі:			всього	у тому числі:		
		лк	пз	срс		лк	пз	срс
Змістовий модуль 1. «Організаційно-економічні засади формування економічної стійкості підприємства»								
Лекція 1. Теоретичне обґрунтування змісту економічної стійкості підприємства	10	2	2	6				5
Лекція 2. Складові економічної стійкості підприємства	10	2	2	6		2		6
Лекція 3. Основні фактори, що впливають на рівень економічної стійкості підприємства	10	2	2	6				5
Лекція 4. Управління економічною стійкістю підприємства	11	2	2	7		2		6
Всього за змістовим модулем 1	41	8	8	25		4		22
Змістовий модуль 2. «Методологія оцінки і формування напрямів забезпечення ЕСПЗ»								
Лекція 5-6. Економічна безпека – необхідна умова забезпечення економічної стійкості підприємства	14	4	4	6		2		15
Лекція 7-8. Фінансова стійкість підприємства як одна зі складових його економ. безпеки	15	4	4	7			2	
Лекція 9-10. Методичні підходи щодо оцінювання ЕСПЗ	15	4	4	7		2		15
Лекція 11. Шляхи забезпечення ЕСПЗ	9	2	2	5				12
Всього за змістовим модулем 2	53	14	14	25		4	2	42
Всього годин	94	22	22	50	74	8	2	64
ІНДЗ (КЗ)	26				26			
Всього годин	120	22	22	50	100	8	2	64
Всього годин:								
для денної форми навчання: 120, в т.ч.: 22 лк, 22 пз, 26 інр, 50 срс;								
для заочної форми навчання: 100, в т.ч.: 8 лк, 2 пз, 26 інр, 64 срс.								

Зміст модуля (лекційні години)

Змістовий модуль 1. Організаційно-економічні засади формування економічної стійкості підприємства

Тема 1. Теоретичне обґрунтування змісту економічної стійкості підприємства

Визначення поняття «економічна стійкість підприємства». Види економічної стійкості підприємства. Основні завдання забезпечення економічної стійкості підприємства

Тема 2. Складові економічної стійкості підприємства

Структурні складові внутрішньої підсистеми економічної стійкості підприємства. Структурні складові зовнішньої підсистеми економічної стійкості підприємства.

Тема 3. Основні фактори, що впливають на рівень економічної стійкості підприємства

Внутрішні фактори, що впливають на економічну стійкість підприємства. Зовнішні фактори, що впливають на економічну стійкість підприємства.

Тема 4. Управління економічною стійкістю підприємства

Етапи управління економічною стійкістю підприємства. Суть і значення антикризового управління економічною стійкістю підприємства.

Змістовий модуль 2. Методологія оцінки і формування напрямів забезпечення економічної стійкості підприємства зв'язку

Тема 5-6. Економічна безпека – необхідна умова забезпечення економічної стійкості підприємства

Історія розвитку наукової категорії «економічна безпека підприємства». Міжнародна економічна безпека. Економічна безпека країни. Сучасні підходи до визначення поняття «економічна безпека підприємства».

Тема 7-8. Фінансова стійкість підприємства як одна зі складових його економічної безпеки

Визначення сутності фінансової стійкості підприємства. Фінансова стійкість – показник економічної безпеки підприємства.

Тема 9-10. Методичні підходи щодо оцінювання економічної стійкості підприємства зв'язку

Визначення необхідності методичного оцінювання економічної стійкості підприємства зв'язку. Поетапна методика оцінювання економічної стійкості підприємства зв'язку. Характеристика рівнів стратегічної стійкості підприємства

Тема 11. Шляхи забезпечення економічної стійкості підприємства зв'язку

Необхідність забезпечення економічної стійкості підприємства зв'язку. Забезпечення економічної стійкості підприємства на основі його інноваційної активності.

Тематика практичних занять з дисципліни «ЕСПЗ»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретико-методологічні засади визначення економічної стійкості підприємства	2
2	Визначення основних складових і факторів впливу на рівень економічної стійкості підприємства зв'язку	2
3	Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства зв'язку	2
4	Оцінка прибутковості (рентабельності) діяльності підприємства зв'язку	2
5	Оцінка фінансової стійкості підприємства зв'язку	4
6	Оцінка ділової активності підприємства зв'язку	4
7	Оцінка майнового стану підприємства зв'язку	2
8	Загальна оцінка економічної стійкості підприємства зв'язку	4
	Всього	22

Практичне заняття 1
«Теоретико-методологічні засади визначення економічної стійкості підприємства»

Питання для обговорення:

1. Визначення поняття «економічна стійкість підприємства».
2. Види економічної стійкості підприємства.
3. Основні завдання забезпечення економічної стійкості підприємства.

Тематичні доповіді:

1. Теоретичні аспекти визначення «успадкованої» стійкості підприємства.
2. Забезпечення економічної стійкості підприємства у сучасних ринкових умовах.

Практичне заняття 2
«Визначення основних складових і факторів впливу на рівень економічної стійкості підприємства зв'язку»

Питання для обговорення

1. Структурні складові внутрішньої підсистеми економічної стійкості підприємства.
2. Структурні складові зовнішньої підсистеми економічної стійкості підприємства.
3. Внутрішні фактори, що впливають на економічну стійкість підприємства.
4. Зовнішні фактори, що впливають на економічну стійкість підприємства.

Тематичні доповіді:

1. Роль і значення інформаційної складової внутрішньої підсистеми економічної стійкості підприємства.
2. Визначення взаємозв'язку між складовими внутрішньої і зовнішньої підсистем економічної стійкості підприємства.
3. Сутність і ступінь впливу на економічну стійкість підприємства внутрішніх факторів.
4. Визначення внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на економічну стійкість підприємства сфери зв'язку та інформатизації.

Практичне заняття 3
«Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства зв'язку»

Фінансове становище підприємства зв'язку на короткострокову перспективу оцінюється показниками ліквідності і платоспроможності, характеризуючи спроможність підприємства своєчасно та в повному обсязі погашати поточні зобов'язання перед контрагентами.

Ліквідність – це здатність підприємства виконувати свої обов’язки з усіх видів рахунків за допомогою оборотних активів.

Статті в активі балансу показані (зверху вниз) по нарощуваній ліквідності активів (від нематеріальних активів до грошових коштів та їх еквівалентів).

До самих ліквідних відносять:

- грошові кошти та їх еквіваленти;
- поточні фінансові інвестиції;
- дебіторська заборгованість;
- запаси.

Основними ознаками ліквідності є перевищення оборотних активів над короткостроковими (поточними) пасивами.

Платоспроможність – спроможність підприємства розраховуватися зі своїми короткостроковими обов’язками.

Основними признаками платоспроможності є:

- 1) наявність у підприємства грошових коштів і їх еквівалентів, достатніх для виплати за кредиторською заборгованістю, що потребує негайного погашення (виплати по кредитах, розрахунки з бюджетом, з постачальниками, по оплаті праці з робітниками та ін.);
- 2) відсутність непогашеної кредиторської заборгованості.

Підприємство вважається платоспроможним, якщо сума оборотних активів перевищує або дорівнює сумі його зобов’язань.

Рівень ліквідності і платоспроможності підприємства оцінюється за допомогою **фінансових показників** – коефіцієнтів ліквідності, оснований на зіставленні оборотних коштів (активів) та короткострокових зобов’язань (пасивів).

Фінансовий стан підприємства на найближчу перспективу оцінюється показниками ліквідності та платоспроможності, які характеризують можливість підприємства вчасно та в повному обсязі погасити поточні зобов’язання перед контрагентами.

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття боргів) $K_{п}$ розраховується за формулою 3.1 і визначається як співвідношення оборотних активів (запасів, дебіторської заборгованості, грошових засобів, короткострокових цінних паперів та інших високоліквідних активів) до поточних (короткострокових) зобов’язань:

$$K_{п} = \Phi. \text{№}1 \text{ p } 1195 / \Phi. \text{№}1 \text{ p } 1695. \quad (3.1)$$

Цей коефіцієнт показує, скільки гривень оборотних засобів припадає на кожен гривню короткострокових зобов’язань, та характеризує наявність необхідної кількості оборотних засобів (активів) підприємства для погашення своїх боргів протягом року. Оптимальне значення показника – $K_{п} > 1$.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжної ліквідності або платоспроможності) $K_{ш.л.}$ визначається за формулою 3.2 і розраховується як відношення швидкоореалізовуваних, тих, що легко конвертуються в гроші оборотних активів (без врахування запасів) до поточних зобов’язань:

$$K_{ш.л.} = (\Phi. \text{№}1 \text{ p } 1195 - (\text{p } 1101 + 1104)) / \Phi. \text{№}1 \text{ p } 1695. \quad (3.2)$$

$K_{ш.л}$ ще називають коефіцієнтом «кислотного тіста», тобто моментальним показником. Оптимальне значення $K_{ш.л}$ – в рамках 0,7...0,9.

Коефіцієнт загальної ліквідності (ліквідної платоспроможності) $K_{заг.л}$ розраховується за формулою 3.3 і визначається як відношення загальної суми залишків оборотних засобів (активів) та затрат майбутніх періодів до загальної суми (довгострокових та поточних) зобов'язань та доходів майбутніх періодів:

$$K_{заг.л} = \Phi.№1 (\text{стр. 1195} + \text{стр.1170}) / \Phi.№1 (\text{стр.1595} + \text{стр.1695} + \text{стр.1665}). \quad (3.3)$$

Цей показник дозволяє визначити чи достатньо у підприємства оборотних засобів для повної ліквідності своїх боргових зобов'язань. Оптимальне значення $K_{заг.л} > 1$.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (грошової платоспроможності) $K_{абс.л}$ розраховується за формулою 3.4 і визначається як відношення суми залишків грошових коштів та їх еквівалентів до суми поточних зобов'язань:

$$K_{абс.л} = \Phi.№1 \text{ стр.1165} / \Phi.№1 \text{ стр.1695}. \quad (3.4)$$

Показник характеризує негайну спроможність підприємств ліквідувати свою короткострокову заборгованість (грошовими коштами). Оптимальне значення $K_{абс.л}$ – в межах 0,2...0,35.

Завдання 1

Використовуючи дані фінансової звітності телекомунікаційного підприємства, наведеної у додатку А, розрахувати та проаналізувати коефіцієнти ліквідності. Під час дослідження показників проаналізувати їх економічний зміст, порівняти отримані значення з нормативними (рекомендованими). Також проаналізувати їх динаміку та надати відповідні аналітичні висновки.

Завдання 2

Зробити горизонтальний аналіз, визначивши абсолютні зміни, індекс динаміки та темп приросту/зниження коефіцієнтів ліквідності, наведених у таблиці. Зробити висновки щодо фінансового становища оператора зв'язку на короткострокову перспективу.

Показник (фінансовий коефіцієнт)	Значення коефіцієнта	
	Базовий період	Звітний період
Коефіцієнт поточної ліквідності (K_p)	0,472	0,296
Коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_{ш.л}$)	0,436	0,279
Коефіцієнт загальної ліквідності ($K_{заг.л}$)	0,446	0,297
Коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K_{абс.л}$)	0,172	0,071

Завдання 3

Визначити правильний варіант коефіцієнта абсолютної ліквідності за наведеними даними: грошові кошти – 30 тис. грн., поточні зобов'язання – 600 тис. грн. Проаналізувати спроможність підприємства ліквідувати свою короткострокову заборгованість.

Варіанти відповіді: 0,2; 0,15; 0,1; 0,05.

Завдання 4

Використовуючи дані фінансової звітності підприємства зв'язку (додаток А), необхідно розрахувати та проаналізувати коефіцієнти ліквідності. Під час дослідження показників необхідно проаналізувати їх економічний зміст, порівняти отримані значення з нормативними (рекомендованими). Також слід проаналізувати їх динаміку та надати відповідні аналітичні висновки.

Завдання 5

Визначити коефіцієнт швидкої ліквідності підприємства зв'язку на підставі наступних даних: оборотні активи підприємства – 1 810 тис. грн.; поточні зобов'язання та забезпечення – 3 277 тис. грн.; виробничі запаси – 90 тис. грн.; товарні запаси – 30 тис. грн.

Завдання 6

Використовуючи надану інформацію за рік (у тис. грн.), розрахувати коефіцієнт поточної ліквідності для підприємства № 1 та підприємства № 2. Порівняти отримані значення із нормативними. Зробити відповідні висновки.

Показники	Підприємство 1	Підприємство 2
Запаси	286 497	259 324
Дебіторська заборгованість	1 192 526	2 354 656
Поточні фінансові інвестиції	75 500	62 375
Гроші та їх еквіваленти	674 175	565 365
Витрати майбутніх періодів	87 658	62 654
Інші оборотні активи	7 231	21 364
Короткострокові кредити банків	566 226	300 364
Поточна кредиторська заборгованість	3 099 841	2 351 684
Поточні забезпечення	216 530	260 641
Доходи майбутніх періодів	1 593	3 954
Інші поточні зобов'язання	48 240	70 565

Практичне заняття 4

«Оцінка прибутковості (рентабельності) діяльності підприємства зв'язку»

Для підприємства зв'язку можливість в процесі своєї фінансово-господарської діяльності отримувати достатній обсяг доходу (прибутку) – це гарантія його стійкого функціонування та платоспроможності.

Результативність діяльності підприємства зв'язку оцінюється за допомогою абсолютних та відносних показників.

Абсолютні показники використовуються для аналізу динаміки показників прибутку за декілька років. Це арифметичні показники, які характеризують абсолютну величину та суму зміни (приросту або зменшення) фінансових показників за 2 роки.

Відносні показники прибутку – коефіцієнти рентабельності – використовуються для оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства за звітний період.

В залежності від того, з чим порівнюється вибраний показник прибутку, розрізняють дві групи коефіцієнтів рентабельності:

- 1) рентабельність інвестицій (капіталу);
- 2) рентабельність продажів.

У першому випадку відносні показники (як співвідношення прибутку та вкладеного капіталу) характеризують прибуток, який отриманий з кожної гривні власних або залучених засобів, які вкладені в підприємство. Ці показники цікавлять власників (акціонерів) підприємства та інвесторів.

У другому випадку за допомогою відносних показників оцінюється ефективність використання всіх ресурсів підприємства на основі:

- співвідношення показника прибутку та виручки від реалізації продукції в цілому (або за окремими її видами);
- співвідношення прибутку та інших показників, які мають найбільший вплив на прибуток.

Такі показники рентабельності використовують фінансові менеджери для визначення факторів, які впливають на величину досягнутих фінансових результатів.

Коефіцієнт рентабельності (прибутковості) активів K_{pa} розраховується за формулою 4.1 і визначається як відношення чистого прибутку до середньої вартості всіх активів підприємства:

$$K_{pa} = \Phi. \text{ № 2 p 2350} / \Phi. \text{ № 1 p 1300 (гр. 3+ гр. 4)}: 2. \quad (4.1)$$

Таблиця 4.1

Оцінка ефективності діяльності підприємств з урахуванням галузевої специфіки

Показники прибутковості діяльності підприємства та ділової активності			Оцінка ефективності діяльності з урахуванням галузевої специфіки
Коефіцієнт оборотності активів	Коефіцієнт рентабельності діяльності	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	
Високе значення	Високе значення	Високе значення	Задовільно для всіх підприємств
Низьке значення	Високе значення	Середнє значення	Задовільно для підприємств добувної промисловості
Низьке значення	Середнє значення	Середнє значення	Задовільно для підприємств сільського господарства
Середнє значення	Високе значення	Низьке значення	Задовільно для будівних організацій
Високе значення	Низьке значення	Середнє значення	Задовільно для підприємств переробної та харчової промисловості, торгівлі
Низьке значення	Низьке значення	Низьке значення	Незадовільно для всіх підприємств

Коефіцієнт рентабельності (прибутковості) власного капіталу $K_{p\text{BK}}$ розраховується за формулою 4.2 і визначається як відношення чистого прибутку до середньої вартості власного капіталу підприємства:

$$K_{p\text{BK}} = \text{Ф. № 2 р 2350} / \text{Ф. № 1 р 1495 (гр. 3 + гр. 4)}: 2. \quad (4.2)$$

Даний показник свідчить про ефективність інвестицій, вкладених у власний капітал, і характеризує частку в ньому чистого прибутку.

Коефіцієнт рентабельності сукупного (загального) капіталу $K_{p\text{ЗК}}$ розраховується за формулою 4.3 і визначається як відношення суми фінансового результату від операційної діяльності (до оподаткування) до середньої вартості всіх активів підприємства:

$$K_{p\text{ЗК}} = \text{Ф. № 2 р 2190} / \text{Ф. № 1 р 1300 (гр. 3+ гр. 4)}: 2. \quad (4.3)$$

$K_{p\text{ЗК}}$ характеризує ступінь рентабельності активів підприємства, яку забезпечує прибуток від основної виробничої (або комерційної) діяльності підприємства, і показує, який прибуток приносить кожна інвестована в активи гривня. Оптимальне значення $K_{p\text{ЗК}} > 0$.

Коефіцієнт рентабельності діяльності (або чистого прибутку) $K_{p\text{Д}}$ розраховується за формулою 4.4 і визначається як відношення суми чистого прибутку до суми чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг):

$$K_{p\text{Д}} = \text{Ф. № 2 р 2350} / \text{Ф. № 2 р 2000}. \quad (4.4)$$

Цей коефіцієнт свідчить про наявність у підприємства можливостей для розширення виробництва і характеризує прибутковість його діяльності, окупність понесених ним витрат. Оптимальне значення $K_{p\text{Д}} > 0$, з тенденцією до збільшення, особливо при зменшенні витрат. Оцінка ефективності діяльності підприємства виконується з урахуванням галузевої специфіки.

Рентабельність реалізованої продукції $R_{п}$ (%) визначається за формулою 4.5 і розраховується як відношення суми фінансового результату (прибутку) від операційної діяльності (до оподаткування) до суми собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг):

$$R_{п} = (\text{Ф. № 2 р. 2190} / \text{Ф. № 2 р. 2050}) * 100. \quad (4.5)$$

$R_{п}$ показує відносну величину прибутку, який отриманий на кожную гривню, яка вкладена у виробництво продукції (реалізацію товарів, робіт, послуг).

Рентабельність реалізації (продажів) $R_{р}$ (%) визначається за формулою 4.6 і розраховується як відношення суми фінансового результату (прибутку) від операційної діяльності (до оподаткування) до суми чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг):

$$R_{р} = (\text{Ф. № 2 р 2190} / \text{Ф. № 2 р 2000}) * 100. \quad (4.6)$$

$R_{р}$ показує величину операційного прибутку, який припадає на 1 гривню чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Завдання 1

Виручка від продажів підприємства за базовий період склала 1,12 млн. грн., у звітному періоді виручка від продажів збільшилася до 1,31 млн. грн. Чистий прибуток за базовий період склав 297 тис. грн. і 308 тис. грн. у звітному періоді. Як змінилася рентабельність продажів підприємства за звітний період?

Завдання 2

За наведеними вихідними даними провести повний аналіз рентабельності діяльності телекомунікаційного підприємства і розрахувати всі показники рентабельності, які можливо:

Показники діяльності підприємства, тис. грн.	Звітний період	Базовий період
Чистий прибуток	210	224
Прибуток до оподаткування (прибуток від звичайної діяльності)	164	179
Прибуток від операційної діяльності	140	180
Валовий прибуток	192	210
Собівартість продукції	400	415
Виручка від реалізації продукції	510	528
Валюта балансу	560	536
Власний капітал	363	369

Завдання 3

Визначити значення і зміну коефіцієнтів рентабельності активів, власного капіталу та сукупного капіталу за звітний та базовий періоди за такими значеннями фінансових показників:

№ з/п	Показники	Звітний період	Базовий період
1	Чистий прибуток від звичайної діяльності	366802	138860
2	Прибуток від операційної діяльності	788878	554246
3	Валюта балансу по активу	9096718	8837123
4	Сума власного капіталу	5302285	5225803

Порівняти показники коефіцієнтів рентабельності з нормативними значеннями. Проаналізувати їх динаміку та надати відповідні аналітичні висновки.

Завдання 4

Прибуток підприємства від операційної діяльності (до оподаткування) складає: у базовому періоді – 1407 000 грн., у плановому періоді – 4596 996 грн. Собівартість реалізованої продукції відповідно 5651440 грн. та 5697736 грн. Розрахувати рентабельність реалізованої продукції, зробити відповідні висновки за проведеними аналітичними розрахунками.

Завдання 5

Визначити значення і зміну коефіцієнта рентабельності виробничої діяльності за рік, за такими значеннями фінансових показників: чистий прибуток за минулий рік склав 23,87 млн. грн., у поточному році – 20,31 млн. грн.; амортизаційні відрахування – 13,22 і 16,09 млн. грн.; операційні витрати – 132,1 і 139,92 млн. грн. Надати економічну інтерпретацію отриманим розрахункам.

Практичне заняття 5

«Оцінка фінансової незалежності підприємства зв'язку»

Одна з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства зв'язку – стабільність його діяльності з позиції довгострокової перспективи. Стабільність пов'язана, перш за все, із загальною фінансовою структурою (структурою джерел коштів) підприємства, мірою його залежності від кредиторів та інвесторів.

Джерелами формування майна будь-якого підприємства служать власні та позикові кошти. При цьому важливим моментом є можливість підприємства здійснювати свою діяльність за допомогою оптимального фінансового забезпечення власними оборотними і залученими коштами.

Структура «власний капітал-позикові кошти» не повинна мати значне відхилення в бік боргів, адже підприємство ризикує стати банкрутом та потрапити в залежність від зовнішніх фінансових джерел.

Фінансова незалежність може оцінюватися з двох позицій:

- 1) джерел коштів;
- 2) витрат, пов'язаних з обслуговуванням зовнішніх джерел (витрати по виплаті відсотків за користування кредитами, витрати по фінансовій аренді та ін.).

Важливим залишається можливість для підприємства здійснювати свою діяльність за допомогою оптимального фінансового забезпечення власними оборотними та залученими засобами.

Щоб визначити рівень фінансової незалежності підприємства зв'язку, необхідно оцінити і розрахувати показники, що характеризують забезпеченість запасів і витрат відповідними джерелами їх формування.

Коефіцієнт фінансової незалежності («автономії») $K_{\text{авт}}$ розраховується за формулою 5.1 і визначається як відношення суми власного капіталу до суми всіх пасивів балансу підприємства:

$$K_{\text{авт}} = \Phi. \text{ № 1 р 1495} / \Phi. \text{ № 1 р 1900}. \quad (5.1)$$

Цей показник характеризує фінансову незалежність від зовнішніх джерел. Загальна сума зобов'язань з заборгованості підприємства не повинна перевищувати суму власних джерел фінансування. Встановлено критичне значення $K_{\text{авт}} > 0,5$ (тобто понад 50%).

Коефіцієнт фінансової стабільності (стійкості) $K_{\text{фс}}$ визначається за формулою 5.2 і розраховується як відношення суми власного капіталу до суми всіх зобов'язань (довгострокових та поточних) підприємства і характеризує співвідношення власних і позикових коштів:

$$K_{\text{фс}} = \Phi. \text{ № 1 р 1495} / \Phi. \text{ № 1 (р. 1595 + р. 1695)}. \quad (5.2)$$

Перевищення власних коштів над позиковими свідчить про те, що підприємство має достатній рівень фінансової стійкості і є відносно незалежним від зовнішніх фінансових джерел. Частка власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів повинна бути не менше 50%, а нормативне значення $K_{\text{фс}}$ – не менше 1.

Якщо цей показник менший 1, необхідно встановити причини зменшення фінансової стабільності (зниження виручки, зменшення прибутку, необґрунтоване нарощування матеріальних запасів і т. п.).

Фінансовий ліверидж ФЛ (використання боргів для фінансування інвестицій). ФЛ визначається за формулою 5.3 і розраховується як відношення довгострокових зобов'язань до джерел власних коштів:

$$\text{ФЛ} = \text{Ф. № 1 р 1595} / (\text{Ф. № 1 р 1495 (гр. 3+ гр. 4)} * 0,5). \quad (5.3)$$

Цей показник характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань. Збільшення значення ФЛ свідчить про зростання фінансового ризику, можливість втрати платоспроможності та фінансової незалежності підприємства від кредитних організацій та інших кредиторів.

Коефіцієнт забезпеченості власними коштами $K_{з\text{ВК}}$ визначається за формулою 5.4 і розраховується як відношення різниці між власними джерелами фінансування та фактичною вартістю необоротних активів до вартості наявних у підприємства оборотних активів:

$$K_{з\text{ВК}} = \text{Ф. № 1 (р 1495 - р 1095)} / \text{Ф. № 1 р 1195}. \quad (5.4)$$

Цей коефіцієнт характеризує наявність у підприємства власних оборотних коштів, необхідних для його фінансової стабільності. Оптимальне значення показника $K_{з\text{ВК}} > 0,1$.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу $K_{\text{ман}}$ визначається за формулою 5.5 і розраховується як відношення власних оборотних коштів підприємства до власного капіталу:

$$K_{\text{ман}} = \text{Ф. № 1 (р 1195 - р 1695)} / \text{Ф. № 1 р 1495} \quad (5.5)$$

Цей коефіцієнт показує, яка частина власного оборотного капіталу знаходиться в мобільній формі, що дозволяє відносно вільно їм маневрувати, і використовується на закупівлю виробничих запасів, необхідних для виробництва обладнання і т. д.

Значення $K_{\text{ман}}$ має бути високим (залежно від структури капіталу і галузі економіки) з тим, щоб навіть в несприятливий для підприємства період у нього було достатньо власних оборотних коштів для продовження господарської діяльності та збереження фінансової незалежності.

Величина робочого капіталу РК (власні оборотні кошти підприємства). РК визначається за формулою 5.6 і розраховується як різниця між оборотними активами підприємства та його короткостроковими зобов'язаннями:

$$\text{РК} = \text{ф. № 1 (р 1195 - р 1695)}. \quad (5.6)$$

Робочий капітал є тією частиною оборотних активів, яка фінансується за рахунок власних коштів і довгострокових зобов'язань. Цей показник можна визначити і за іншою формулою (сума результату при цьому не зміниться):

$$\text{РК} = \text{ф. № 1 р 1495+ р 1595 - р 1095 - р 1170}. \quad (5.7)$$

Наявність робочого капіталу свідчить про те, що підприємство не тільки спроможне сплатити власні поточні борги, а й має фінансові ресурси для розширення діяльності та інвестування. Як недолік робочого капіталу, так і його надлишок може бути негативною ознакою. Оптимальний розмір РК залежить від сфери діяльності, обсягу реалізації, кон'юнктури ринку і т. д.

Якщо сума довгострокових кредитів (р 1595 ф. № 1) перевищує РК, це означає, підприємство використовує частину довгострокових позик і кредитів на фінансування поточних операцій, тобто здійснює нецільове їх використання.

Коефіцієнт співвідношення необоротних і оборотних активів $K_{HA/OA}$ визначається за формулою 5.8 і розраховується як відношення необоротних активів до оборотних:

$$K_{HA/OA} = \Phi. \text{ № 1 р 1095} / \Phi. \text{ № 1 р 1195}. \quad (5.8)$$

Якщо цей показник не перевищує коефіцієнт фінансової стабільності ($K_{\phi c}$), то фінансова стабільність підприємства зберігається. Пропорція (співвідношення) між власним і позиковим капіталом повинна бути завжди вище, ніж пропорція (співвідношення) між необоротними й оборотними активами, оскільки тільки в цьому разі власний капітал повністю забезпечує фінансування необоротних активів. Тобто необоротні активи не фінансуються за рахунок поточних зобов'язань підприємства, що є основою фінансової незалежності.

Коефіцієнт Бівера K_6 розраховується за формулою 5.9 і визначається як відношення різниці між чистим прибутком і нарахованою амортизацією за звітний період до суми довгострокових і поточних зобов'язань:

$$K_6 = \Phi. \text{ № 2 (р 2350 - р 2515)} / \Phi. \text{ № 1 (р 1595 + р 1695)}. \quad (5.9)$$

Для своєчасного виявлення тенденцій формування незадовільної структури балансу у прибутково працюючого підприємства і прийняття заходів із запобігання банкрутству проводиться систематичний експрес-аналіз фінансового стану підприємства (фінансовий моніторинг) за допомогою коефіцієнта Бівера.

Ознакою формування незадовільної структури балансу є фінансовий стан підприємства, у якого протягом тривалого часу (1,5...2 роки) K_6 не перевищує 0,2. Така величина коефіцієнта свідчить про небажане скорочення частини прибутку, що спрямовується на розвиток виробництва. Зазначена тенденція в кінцевому підсумку призводить до незадовільної структури балансу, коли підприємство починає працювати в борг і його коефіцієнт забезпеченості власними засобами стає $<0,1$.

Завдання 1

Існують такі дані по підприємству:

- власні кошти підприємства дорівнюють 30000 тис. грн.;
- власні оборотні кошти підприємства – це 28% від всього обсягу власних коштів підприємства;
- поточні зобов'язання і забезпечення – це 28% від всього обсягу власних коштів підприємства.

Розрахувати коефіцієнт маневреності власного капіталу підприємства та охарактеризувати цей показник рентабельності.

Завдання 2

Власний капітал підприємства складає 6525871 грн. у звітному періоді та 6382970 грн. у базовому періоді. Усі активи оператора складають 10475030 грн.

на початок звітної періоду та 10698132 грн. на кінець звітної періоду, з яких необоротні активи складають 8861683 грн. та 8762668 грн., витрати майбутніх періодів – 10 359 грн. та 58546 грн., а необоротні активи та групи вибуття – 4726 грн. та 4341 грн. відповідно. Розрахувати коефіцієнт забезпеченості власними коштами $K_{з\text{ ВК}}$ та проаналізувати наявність у підприємства власних оборотних коштів, необхідних для його фінансової стійкості.

Завдання 3

За даними таблиці розрахувати коефіцієнт фінансової незалежності («автономії») та коефіцієнт фінансової стабільності (стійкості) на початок та кінець звітної періоду. Проаналізувати фінансову незалежність підприємства від зовнішніх позикових джерел та співвідношення власних і позикових коштів. Надати пропозиції щодо покращення ситуації.

№ з/п	Показники	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	Зареєстрований (пайовий) капітал	4681562	4681562
2	Додатковий капітал	567785	567785
3	Капітал у дооцінках	3117876	1049145
4	Резервний капітал	222812	222812
5	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(2064164)	(138332)
6	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	2484703	2820895
7	Поточні зобов'язання і забезпечення	1256935	1258360

Завдання 4

За наданими нижче даними розрахувати величину робочого капіталу за поточний та базовий періоди двома способами. Порівняти результат та проаналізувати цей показник. Пояснити значення величини власного капіталу.

№ з/п	Показники	Звітний період	Базовий період
1	Оборотні активи	1598262	1872577
2	Необоротні активи	8861683	8762668
3	Поточні зобов'язання і забезпечення	1256935	1258360
4	Власний капітал	1652587	6382970
5	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	2484703	2820895
6	Витрати майбутніх періодів	10359	58546

Завдання 5

Використовуючи дані фінансової звітності обраного для аналізу телекомунікаційного підприємства (додаток А), необхідно розрахувати та проаналізувати залежність підприємства від довгострокових зобов'язань, визначивши показник фінансового левериджу. Для більш детального аналізу розглянути показники розділу III пасиву балансу «Довгострокові зобов'язання».

Завдання 6

За даними фінансової звітності обраного підприємства (додаток А) проаналізувати склад і структуру власного та позикового капіталу підприємства, динаміку змін. Виявити основні тенденції та напрямки покращення структури капіталу. Розв'язати завдання у табличному вигляді.

Завдання 7

Виходячи з наданих даних розрахувати коефіцієнт співвідношення необоротних і оборотних активів $K_{HA/OA}$. Порівняти його з коефіцієнтом фінансової стабільності $K_{фс}$ та зробити висновки щодо фінансової незалежності підприємства.

№ п/п	Показники	Звітний період	Базовий період
1	Власний капітал	1652587	6382970
2	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	2484703	2820895
3	Поточні зобов'язання і забезпечення	1256935	1258360
4	Необоротні активи	8861683	8762668
	Оборотні активи	1598262	1872577

Практичне заняття 6

«Оцінка ділової активності підприємства зв'язку»

Ділова активність – це виробничі досягнення підприємства, основними критеріями яких є показники, що характеризують обсяг виробництва: фондівіддача, оборотність активів, запасів, коштів у розрахунках і т. д. Фінансове становище підприємства зв'язку залежить безпосередньо від того, наскільки швидко кошти, вкладені в активи, перетворюються в реальні гроші. Ефективність використання фінансових ресурсів розглядається в рамках управління оборотними активами. Прискорення оборотності вкладень в оборотні активи є сприятливим показником. Оцінка ділової активності підприємства зв'язку здійснюється за допомогою розглянутих нижче показників.

Коефіцієнт оборотності активів $K_{обор а}$ (ресурсовіддача) визначається за формулою 6.1 і розраховується як відношення чистого доходу від реалізації продукції (послуг) до середньої вартості всіх активів (всього майна) підприємства:

$$K_{обор а} = \Phi. \text{ № 2 р 2000} / (\Phi. \text{ № 1 р 1300 (гр. 3 + гр. 4): 2). \quad (6.1)$$

Цей коефіцієнт характеризує ефективність використання підприємством наявних ресурсів (незалежно від джерел їх залучення) та показує, наскільки зміни в активах пов'язані зі змінами доходу (виручки) від реалізації (якщо брати ці показники в динаміці за періодами). $K_{обор а}$ змінюється також залежно від структури активів і галузі економіки і відображає особливості виробничого процесу. Чим вище даний коефіцієнт, тим ефективніше (продуктивніше)

використовуються основні засоби, виробничі запаси та інші активи підприємства, тим вище його ділова активність.

Фондовіддача (загальна капіталовіддача) Φ_v визначається за формулою 6.2 і розраховується як відношення чистого доходу від реалізації продукції (послуг) до середньорічної вартості основних виробничих засобів (за балансовою (залишковою) вартістю):

$$\Phi_v = \Phi. \text{ № 2 р 2000} / (\Phi. \text{ №1 р1011} - \Phi. \text{ №1 р1012 (гр. 3 + гр. 4): 2). \quad (6.2)$$

Цей показник характеризує ефективність використання основних фондів і показує суму виручки, що припадає на одну гривню коштів, інвестованих у основні засоби підприємства. Чим вище Φ_v , тим більше ділова активність підприємства. Його значення порівнюється з середньогалузевим.

Зворотний показник фондовіддачі – фондоемність.

Коефіцієнт оборотності оборотних засобів (активів) $K_{\text{обор об з}}$ (або швидкість обороту активів) розраховується за формулою 6.3 і визначається як відношення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (послуг) до середньої вартості оборотних коштів підприємства:

$$K_{\text{обор об з}} = \Phi. \text{ № 2 р 2000} / (\Phi. \text{ № 1 р 1195 (гр. 3+ гр. 4): 2). \quad (6.3)$$

Цей коефіцієнт характеризує ефективність використання оборотних коштів і показує суму виручки, що припадає на одну гривню коштів, які знаходяться в обігу. Зменшення значення $K_{\text{обор об з}}$ на кінець звітнього періоду в порівнянні з його значенням на початку року свідчить про уповільнення обороту оборотних коштів. Якщо $K_{\text{обор об з}} < 1$, це означає, що у звітньому періоді підприємство скоротило господарську діяльність. Важливим показником є також період обороту Π_o - тривалість одного обороту в днях. Він визначається як відношення кількості календарних днів звітнього періоду до коефіцієнта оборотності оборотних коштів:

$$\Pi_o = K_{\text{дн}} / K_{\text{обор об з}} \quad (6.4)$$

Кількість календарних днів в аналізованому періоді: рік – 360 днів, квартал – 90 днів; місяць – 30 днів. Період обороту показує кількість днів, необхідних підприємству для поповнення його оборотних коштів.

Коефіцієнт оборотності запасів $K_{\text{обор з}}$ визначається за формулою 6.5 і розраховується відношенням чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (послуг) до середньої вартості запасів підприємства:

$$K_{\text{обор з}} = \Phi. \text{ № 2 р 2000} / (\Phi. \text{ № 1 сума рядків 1101...1104 (гр. 3+ гр. 4): 2). \quad (6.5)$$

Коефіцієнт характеризує ефективність використання запасів і показує, скільки разів у середньому поповнювалися запаси підприємства протягом звітнього періоду.

Середня тривалість одного обороту запасів $\Pi_{\text{об з}}$ визначається аналогічно показником $\Pi_{\text{об з}}$:

$$\Pi_{\text{об з}} = K_{\text{дн}} / K_{\text{обор з}} \quad (6.6)$$

Для нормального виробничого процесу і збуту продукції запас повинен бути оптимальним.

Якщо у структурі активів питома вага виробничих запасів зростає, то це може свідчити про:

– нарощування підприємством виробничого потенціалу;

– накопичення виробничих запасів через вплив інфляційних процесів з метою не допустити знецінення грошових коштів, що зберігаються на рахунках підприємства;

– нераціональність обраної підприємством господарської стратегії, внаслідок чого придбано наднормативні запаси, ліквідність яких може бути незначною.

Тому, щоб уникнути вилучення активів з виробничого обороту і погіршення фінансового стану підприємства при істотному збільшенні залишків запасів, непропорційному збільшенні доходів, необхідно проаналізувати ефективність понесених на їх придбання витрат.

Коефіцієнт заборгованості K_3 визначається за формулою 6.7 і розраховується як відношення залученого капіталу (довгострокових і поточних зобов'язань) до власного капіталу і характеризує залежність підприємства від залучених коштів:

$$K_3 = \Phi. \text{ № 1 (p 1595 + p 1695)} / \Phi. \text{ № 1 p 1495.} \quad (6.7)$$

Оптимальне значення показника 0,5...0,7 (50...70%). Чим вище K_3 , тим більше залежність підприємства від залучених коштів і тим менше його ділова активність.

Завдання 1

Відомі наступні дані по діяльності підприємства, на підставі яких необхідно розрахувати коефіцієнт оборотності оборотних засобів цього підприємства та кількість днів, необхідних підприємству для поповнення його оборотних коштів:

- виручка від реалізації продукції за звітний місяць склала 68 тис. грн.;
- середня вартість оборотних коштів дорівнює 6,2 тис. грн.

Завдання 2

Здійснити аналіз ефективності використання підприємством наявних ресурсів, використовуючи коефіцієнт оборотності активів $K_{\text{обор а}}$ на основі наведених вихідних даних (дані надаються у тис. грн. в такій послідовності — на початок та кінець звітного періоду):

- чистий дохід від реалізації продукції – 8039650 та 8006508;
- необоротні активи – 8861683 та 8762668;
- оборотні активи – 1598262 та 1872577;
- необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття – 10359 та 58546.

Завдання 3

З умови відомо, що основні виробничі фонди підприємства на початок звітного періоду склали 6390 тис. грн. Через кілька місяців (у травні) підприємство придбало у постачальника додатково ще основні фонди на суму 688 тис. грн., а ще через деяку кількість місяців (у жовтні місяці) вивело з експлуатації ті основні фонди, які фізично застаріли та їх сума склала 134 тис. грн. Також зазначено, що у звітному періоді обсяг випуску продукції

на аналізованому підприємстві повинен знаходитися на рівні 26740 тис. грн. Розрахувати фондвіддачу на основі наданих даних.

Завдання 4

На підставі балансу та звіту про фінансові результати підприємства (додаток А) проаналізувати динаміку показників ділової активності і розробити заходи щодо підвищення ефективності використання ресурсів підприємства.

Завдання 5

Існують такі дані по підприємству в звітному та базовому періодах в тис. грн.:

- чистий дохід від реалізації продукції 8039650 та 8006508;
- виробничі запаси – 389950 та 532498;
- готова продукція – 691 та 265;
- товари – 6859 та 27692

Визначити середню вартість запасів підприємства, коефіцієнт оборотності запасів та середню тривалість одного обороту запасів. Зробити відповідні висновки.

Завдання 6

За даними таблиці розрахувати коефіцієнт заборгованості за звітний та базовий період, порівняти його значення з оптимальним та проаналізувати залежність підприємства від залучених коштів.

Показники	Звітний період	Базовий період
Пайовий капітал	4681562	4681562
Капітал у дооцінках	5648029	5648029
Додатковий капітал	411370	411370
Резервний капітал	222812	222812
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(16576418)	(6378724)
Неоплачений капітал	-	-
Вилучений капітал	-	-
Відстрочені податкові зобов'язання	-	-
Довгострокові кредити банків	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	41541	22320
Довгострокові забезпечення	310009	253956
Цільове фінансування	-	-
Короткострокові кредити банків	471855	1097392
Поточна кредиторська заборгованість	2583201	1723106
Поточні забезпечення	180442	196221
Доходи майбутніх періодів	1328	221
Інші поточні зобов'язання	40200	42187

Аналіз дебіторської заборгованості

Для оцінки стану дебіторської заборгованості необхідно розрахувати наступні показники:

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості $K_{\text{обор д з}}$ визначається за формулою 6.8 і розраховується як відношення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції до середньої величини дебіторської заборгованості:

$$K_{\text{обор д з}} = \text{Ф. №2 р 2000} / (\text{Ф. №1 р 1125 (гр.3 + гр.4): 2}). \quad (6.8)$$

Коефіцієнт показує, скільки разів за звітний період обертаються кошти по розрахунках з дебіторами. Збільшення дебіторської заборгованості, в тому числі простроченої, за отриманими векселями, свідчить про надання підприємству товарних кредитів для споживачів своєї продукції. Кредитуючи їх, підприємство фактично ділиться з ними частиною свого доходу. Від швидкості перетворення дебіторської заборгованості в готівку залежить фінансове становище підприємства і його платоспроможність. Адже при затримці платежів підприємство змушене брати кредити для забезпечення своєї господарської діяльності, збільшуючи власну кредиторську заборгованість.

Чим вище $K_{\text{обор д з}}$, тим менше часу проходить з моменту відвантаження продукції (товару) до її оплати.

Тривалість оборотів дебіторської заборгованості в днях (термін товарного кредиту покупцям) $P_{\text{об д з}}$

Даний показник можна визначити двома способами:

1) або застосовуючи формулу, зворотну для $K_{\text{обор д з}}$:

$$P_{\text{об д з}} = (\text{Ф. № 1 р 1125 (гр. 3 + гр. 4): 2} / \text{Ф. № 2 р 2000}) * \text{Число к. дн. у звітному періоді} = \text{Число дн.}; \quad (6.9)$$

2) або (як середній період погашення дебіторської заборгованості) за формулою:

$$P_{\text{об д з}} = \text{Число к. дн. у звітному періоді (360)} / K_{\text{обор д з}} = \text{Число дн.} \quad (6.10)$$

У результаті такого обчислення визначається середній термін (у днях) погашення дебіторами заборгованості за відвантажену їм продукцію (товари, роботи, послуги).

Частка дебіторської заборгованості $Ч_{\text{д з}}$ (%) визначається за формулою 6.11 і розраховується як відношення середньої величини дебіторської заборгованості до оборотних активів:

$$Ч_{\text{д з}} = (\text{Ф. № 1 р 1125 (гр. 3+ гр. 4): 2} / \text{Ф. № 1 р 1195}) * 100\%. \quad (6.11)$$

Показник характеризує частку дебіторської заборгованості у складі оборотних активів підприємства.

Частка сумнівної заборгованості $Д_{\text{с д з}}$ (%) визначається за формулою 6.12 і розраховується як відношення суми сумнівної дебіторської заборгованості до середньої величини дебіторської заборгованості.

$$Д_{\text{с д з}} = (\text{Сумнівна дебіторська заборгованість}) / ((\text{Ф. №1 р 1125 (гр.3+ гр.4):2}) * 100\% \quad (6.12)$$

Даний показник характеризує «якість» дебіторської заборгованості. Тенденція до його зниження свідчить про підвищення ліквідності підприємства.

Завдання 1

Розрахувати скільки разів за звітний період обертаються кошти по розрахунках з дебіторами за допомогою коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості та тривалість оборотів дебіторської заборгованості в днях двома способами за такими даними у тис. грн. за звітний та базовий період відповідно:

- чистий дохід (виручка) від реалізації продукції - 6493010 та 6484551;
- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги - 749159 та 872967.

Завдання 2

На підставі балансу підприємства (додаток А) розрахувати частку дебіторської заборгованості та частку сумнівної заборгованості та проаналізувати частку дебіторської заборгованості у складі оборотних активів і «якість» дебіторської заборгованості підприємства.

Аналіз кредиторської заборгованості

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості $K_{\text{обор к з}}$ визначається за формулою 6.13 і розраховується як відношення собівартості реалізованої продукції до середньої величини кредиторської заборгованості:

$$K_{\text{обор к з}} = \Phi. \text{ № 2 р 2050} / (\Phi. \text{ № 1 р 1615 (гр. 3+ гр. 4): 2}). \quad (6.13)$$

Коефіцієнт показує кількість оборотів, необхідних підприємству для оплати у звітному періоді поточної кредиторської заборгованості.

Тривалість обороту кредиторської заборгованості $P_{\text{об к з}}$ у днях можна визначити за формулою:

$$P_{\text{об к з}} = \text{Число к. д. у звітному періоді (360)} / K_{\text{обор к з}} \quad (6.14)$$

$$P_{\text{об к з 2012}} = 360 / 22,04 = 16,33 \sim 16 \text{ дн.};$$

$$P_{\text{об к з 2013}} = 360 / 20,74 = 17,36 \sim 17 \text{ дн.}$$

Як середній період погашення кредиторської заборгованості $P_{\text{об к з}}$ визначає розрахункову кількість календарних днів для погашення кредиту, отриманого від постачальників за товари (роботи, послуги).

При аналізі кредиторської заборгованості необхідно звернути увагу на цільове використання кредитів банку, на прострочену заборгованість, заборгованості по розрахунках з бюджетом і оплаті праці з працівниками.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу $K_{\text{к зк}}$ визначається за формулою 6.15 і розраховується як відношення різниці між джерелами залучених і власних коштів до загальної вартості пасиву балансу («всього джерел коштів»):

$$K_{\text{к зк}} = \Phi. \text{ № 1 (р 1595+ р 1695+ р 1665)} / \Phi. \text{ № 1 р 1900}. \quad (6.15)$$

Другий варіант:

$$K_{\text{к зк}} = \Phi. \text{ № 1 (р 1900 - р 1495)} / \Phi. \text{ № 1 р 1900}. \quad (6.16)$$

Коефіцієнт показує частку залученого капіталу у валюті балансу. $K_{\text{к зк}}$ доповнює **коефіцієнт концентрації власного капіталу:**

$$K_{\text{к вк}} = \Phi. \text{ № 1 р 1495} / \Phi. \text{ № 1 р 1900}. \quad (6.17)$$

(Див. коефіцієнт фінансової незалежності («автономії») $K_{авт}$) Сума $K_{кЗК}$ і $K_{авт}$ ($K_{кВК}$) повинна дорівнювати одиниці.

Зменшення показника відбувається за рахунок зменшення довгострокових зобов'язань підприємства з фінансової оренди.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу $K_{обор ВК}$ визначається за формулою 6.18 і розраховується як відношення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (послуг) до середньої вартості власних коштів підприємства (до середньої величини власного капіталу):

$$K_{обор ВК} = \text{Ф. № 2 р 2000} / (\text{Ф. № 1 р 1495 (гр.3+ гр. 4): 2}). \quad (6.18)$$

Цей коефіцієнт показує кількість оборотів власного капіталу за відповідний період і характеризує обсяг реалізованої продукції (послуг), що припадає на гривню власних коштів, вкладених у діяльність підприємства. Зростання $K_{обор ВК}$ розглядається як сприятлива тенденція для підприємства. Чим вище показник, тим ефективніше використовується вкладений у підприємство капітал. Показник, зворотний коефіцієнту оборотності власного капіталу, називається капіталоємністю.

Прибутковість інвестицій (за методом участі в капіталі) (коефіцієнт прибутковості інвестицій) P_i (%) визначається за формулою 6.19 і розраховується як відношення чистого прибутку до суми довгострокових фінансових інвестицій, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств:

$$P_i = \text{Ф. № 2 р 2350} / \text{Ф. № 1 р 1030} * 100\%. \quad (6.19)$$

Коефіцієнт показує наявність інвестованих підприємством коштів та їх величину (у %) щодо отриманого у звітному періоді чистого прибутку.

Завдання 1

Розрахувати кількість оборотів, необхідних підприємству для оплати в звітному періоді поточної кредиторської заборгованості та тривалість обороту кредиторської заборгованості за допомогою наступних даних:

- собівартість реалізованої продукції – 5581320 тис. грн. у звітному періоді;
- поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги – 456 161 тис. грн. в звітному періоді та 191 866 тис. грн. у базовому періоді.

Завдання 2

За даними таблиці розрахувати коефіцієнт концентрації залученого капіталу двома способами та коефіцієнт концентрації власного капіталу.

Перевірити свої розрахунки за допомогою коефіцієнта фінансової незалежності («автономії»). Проаналізувати отримані дані.

№ з/п	Показники	Звітний період	Базовий період
1	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	351550	276276
2	Поточні зобов'язання і забезпечення	3277176	3059127
3	Доходи майбутніх періодів	1328	221
4	Власний капітал	4387355	4585049
5	Загальна вартість пасиву балансу	8016081	79204552

Завдання 3

За даними таблиці оцінити наявність інвестованих підприємством коштів та їх величину (прибутковість інвестицій у %) щодо отриманого у звітному періоді чистого прибутку.

№ з/п	Показники	Звітний період	Базовий період
1	Чистий фінансовий результат: прибуток	286 198	0
2	Збиток	0	(2 273 372)
3	Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1 221	737 771

Завдання 4

Проаналізувати кількість оборотів власного капіталу за відповідний період й охарактеризувати обсяг реалізованої продукції, що припадає на гривню власних коштів, вкладених у діяльність підприємства за допомогою коефіцієнта оборотності власного капіталу, за наступними даними:

№ з/п	Показники	Звітний період	Базовий період
1	Чистий дохід від реалізації продукції	8039650	8006508
2	Зареєстрований (пайовий) капітал	4 681 526	4 681 526
3	Капітал у дооцінках	567 785	567 785
4	Додатковий капітал	3 117 876	1 049 145
5	Резервний капітал	222 812	222 812
6	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(2 064 164)	(138 332)
7	Неоплачений капітал	0	0
8	Вилучений капітал	0	2

Практичне заняття 7

«Оцінка майнового стану підприємства зв'язку»

Сума господарських коштів, що знаходяться у власності та розпорядженні підприємства зв'язку, – показник, який дає узагальнену вартісну оцінку величини підприємства як єдиного цілого. Це облікова оцінка активів, що значаться на балансі підприємства (валюта балансу) і на його позабалансових рахунках.

Збільшення даного показника в динаміці свідчить про нарощування майнового потенціалу підприємства зв'язку. «Якість» такого потенціалу цікавить в першу чергу інвесторів і кредиторів.

При ознайомленні інвестора з об'єктом інвестування і при визначенні потенційних можливостей повернення вкладених коштів використовуються наступні показники.

Коефіцієнт зносу основних засобів $K_{3,03}$ визначається за формулою 7.1 і розраховується як відношення суми нарахованого зносу основних засобів (ОЗ) до їх первісної вартості:

$$K_{3,03} = \text{Ф. № 1 р 1012} / \text{Ф. № 1 р 1011}. \quad (7.1)$$

Цей коефіцієнт може характеризувати ступінь зношеності ОЗ за звітний період і показує частку їх вартості, списану на витрати у попередніх періодах, до первісної (відновлювальної) вартості.

$K_{з\text{ ОЗ}}$ використовується в аналізі для характеристики стану ОЗ. Реальність $K_{з\text{ ОЗ}}$ залежить від морального і фізичного зносу ОЗ, правильності визначення корисного терміну їх експлуатації, прийнятого обліковою політикою підприємства, та інших факторів.

Частка оборотних засобів в активах $Ч_{об\ з}$ визначається за формулою 7.2 і розраховується як відношення оборотних активів до загальної вартості активу балансу і показує частку оборотних коштів в активах підприємства:

$$Ч_{об\ з} = \Phi. \text{ № 1 р 1195} / \Phi. \text{ № 1 р 1300}. \quad (7.2)$$

Величина цього показника залежить від виду господарської діяльності підприємства, капітало- та матеріаломісткості виробництва та інвестиційної політики підприємства. Головне, щоб величина показника була оптимальною без наднормативних неліквідних запасів, без простроченої дебіторської заборгованості і т.д.

Коефіцієнт мобільності активів $K_{моб\ а}$ визначається за формулою 7.3 і розраховується як відношення оборотних активів підприємства до необоротних:

$$K_{моб\ а} = \phi. \text{ № 1 р.1195} / \phi. \text{ № 1 р. 1095}. \quad (7.3)$$

Це зворотний показник коефіцієнта співвідношення необоротних і оборотних активів ($K_{НА / ОА}$). Він визначає кількість гривень оборотних активів, що припадають на кожну гривню необоротних активів. Оптимальне значення $K_{моб\ а} = 0,5$ (50%).

Від зміни складу і динаміки поточних активів як найбільш мобільної частини капіталу, а також їх стану в чималій мірі залежить фінансовий стан підприємства зв'язку. Від раціонального розміщення коштів підприємства в основних та оборотних засобах залежить ефективність його фінансової діяльності.

Завдання 1

Розрахувати ступінь зношеності основних засобів за допомогою коефіцієнта зносу основних засобів $K_{з\text{ ОЗ}}$ за звітний та базовий періоди за наступними даними:

- первісна вартість основних засобів – 19459603 тис. грн. та 19063162 тис. грн.
- знос основних засобів – 11405842 тис. грн. та 11850178 тис. грн.

Завдання 2

Розрахувати коефіцієнт мобільності активів та частку оборотних коштів в активах за звітний та базовий періоди. Зробити горизонтальний аналіз показників.

Загальна вартість активу балансу 10475030 тис. грн. та 10698132 тис. грн., із них:

- необоротні активи – 8861683 тис. грн. та 8762668 тис. грн.;

- необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття 4726 тис. грн. та 4341 тис. грн.

Завдання 3

За наведеними нижче даними охарактеризувати діяльність підприємства із визначенням потенційних можливостей ефективного розвитку.

Показники(фінансові коефіцієнти)	Значення коефіцієнта	
	Звітний період	Базовий період
Коефіцієнт мобільності активів $K_{\text{моб а}}$	0,138	0,228
Частка оборотних коштів в активах $\text{Ч}_{\text{об з}}$	0,386	0,369
Коефіцієнт зносу основних засобів $K_{\text{з оз}}$	0,723	0,748

Практичне заняття 8

Загальна оцінка економічної стійкості підприємства зв'язку

Стійкість становища підприємства зв'язку на ринку сьогодні визначається тим, наскільки ефективно воно може задовольняти кінцеві потреби своїх споживачів. Правильніше вважати стійкість одним із факторів підвищення ефективності за найменших витрат. Серед значної кількості показників ефективності найважливішу роль відіграє показник ефекту. Ефект – це категорія, що характеризує перевищення результатів реалізації проекту над понесеними витратами за певний період часу.

Керівник підприємства для прийняття оперативних управлінських рішень має бути озброєний інформацією про значення показників ефективності в певний момент часу, і так само основних показників стійкості. При цьому особливу увагу необхідно приділяти найбільш чутливим параметрам, оскільки вони більшою мірою схильні до швидких змін. І не варто забувати про те, що інформація повинна оцінюватись якісними характеристиками, такими як: актуальність, достовірність, чіткість, безперервність, надійність, порівнянність тощо.

Розвиток науки і техніки, а також конкуренція, змушують підприємства (зокрема у сфері зв'язку та інформатизації) шукати й освоювати нові ринкові ніші. Застосування старих технологій і способів розробки товарів та послуг у кінцевому підсумку не буде сприяти розвитку. Показники економічної стійкості – це частина інформації, яка відображає стан всієї системи. Розгляд та аналіз невеликих, але важливих «фрагментів» допомагає краще зрозуміти повну картину. За допомогою показників можна оцінити, у якому напрямку рухається система: удосконалюється, деградує або ж стагнує.

Ці показники стійкості можна поділити на дві групи: показники, що характеризують дії зовнішнього середовища (неконтрольовані); показники внутрішнього стану (контрольовані). При цьому у кожного показника

економічної стійкості в інтервалі своєї можливої зміни слід вміти визначати фіксоване граничне (бар'єрне) значення.

Граничне (бар'єрне) значення індикатора – це та його гранична величина, досягнення чи перевищення якої свідчить про відхилення від нормального функціонування підприємства, а також про появу негативних, руйнівних для потенціалу і результатів господарської діяльності підприємства процесів.

З такою точкою зору можна і погодитися, і посперечатися, тому що аналізуючи стійкість у певний момент часу, наприклад, у момент складання бухгалтерського балансу (на перше число кварталу), можна отримати низькі (високі) показники стійкості, тоді як протягом кварталу спостерігалася висока (низька) стійкість.

Таким чином, зрозуміло, що виникають суперечності між необхідністю аналізу стійкості функціонування підприємств, викликані перманентною динамічністю змін у суспільстві і відсутністю методик, моделей, що забезпечують ефективне стійке функціонування.

У науковій економічній літературі стійкість підприємства частіше розглядається тільки з позиції його фінансового положення, платоспроможності, рівня ймовірності банкрутства, а також як здатність господарюючих суб'єктів не відхилитися від траєкторії свого розвитку за темпами зростання прогнозованих показників при впливі на них зовнішніх і внутрішніх факторів. Практично стійкість підприємства зводиться лише до фінансової стійкості, що, на наш погляд, не цілком правильно.

В українській практиці нормативне значення показника поточної ліквідності (1,0...2,0), тобто $1,0 > \text{КПЛ} < 2,0$. Коефіцієнт поточної ліквідності свідчить про платоспроможність підприємства на найближчий до розглянутого моменту проміжок часу і розраховується як відношення фактичних, що знаходиться у наявності в організації оборотних активів, до найбільш термінових зобов'язань підприємства у вигляді короткострокових кредитів і позик, кредиторської заборгованості, тобто короткострокових пасивів. Виходячи з нормативних значень оборотних активів, слід мати у два рази більше короткострокових зобов'язань, особливо це актуально для малих підприємств, тому що в них найчастіше виникають непередбачені потреби в оборотних коштах.

На даний час використовується певна кількість методів оцінки економічної стійкості, але методи є не достатніми для загальної оцінки стійкості підприємства. Застосовувати метод нормованих оцінок необхідно з великою обережністю. Довгий час вважалося, що якщо коефіцієнт поточної ліквідності (відношення оборотних коштів до короткострокових зобов'язань підприємства) понад 2,0, то це свідчить про добрий фінансовий стан. Водночас підприємство з коефіцієнтом поточної ліквідності понад 2 може перебувати в поганому фінансовому становищі, яке характеризується дуже великою дебіторською заборгованістю, надлишковими матеріальними запасами, недостатнім контролем над грошовими операціями.

Водночас підприємства з коефіцієнтом поточної ліквідності менше 2,0 завдяки раціональному управлінню спроможні перебувати в хорошому

фінансовому стані. Протягом звітнього періоду індикатор фінансової стійкості може приймати позитивні, негативні і навіть нульові значення, причому між платоспроможністю і фінансовою стійкістю існує тісний взаємозв'язок: якщо індикатор більше нуля тільки в даний момент часу, то це свідчить тільки про платоспроможність підприємства в даний момент часу; якщо індикатор залишається величиною невід'ємною протягом усього звітнього періоду, то можна говорити про фінансову стійкість. Використання методу порівняння з результатами попередніх років одного й того ж підприємства дозволяє не тільки більш точно оцінити поточний стан, але і прогнозувати тенденції розвитку.

Однак у переломні періоди слід обережно робити прогнози, з погляду на всі можливі фактори, що впливають на роботу підприємства. Слабкість цього методу полягає в тому, що хороші результати діяльності в минулому і сьогодні не завжди можуть виявитися прийнятними в майбутньому. Краще всього оцінювати ситуацію порівнянно з середньозваженими рівнем по галузі. Використання методу галузевих показників припускає зіставлення підсумків діяльності підприємства з підсумками роботи інших суб'єктів ринку тієї ж галузі, сфери бізнесу. За допомогою галузевих показників можна оцінити різного роду тенденції.

Не менш важливим для оцінки фінансової стійкості підприємства є коефіцієнт автономії, або фінансової незалежності ($K_{\text{авт}}$), який характеризує частку власних коштів у загальній величині джерел коштів організацій і визначає ступінь незалежності від кредиторів. Оптимальним вважається коефіцієнт не менше 0,5, але він може бути і менше, якщо для розширення виробництва залучені довгострокові позики. Чим вище частка власного капіталу в загальному обсязі залучених ресурсів, тим більша фінансова незалежність підприємства, його фінансова стійкість і стабільність.

Про критерії оцінки економічної стійкості підприємства є така думка: «доцільно використовувати показники, що відображають результати діяльності. Одним із певних результатів виступає ефект, абсолютна величина прибутку, а так само для виробничих підприємств контроль собівартості є однією з найважливіших задач».

При вирішенні питань досягнення економічної стійкості підприємства зв'язку першорядне значення має отримання прибутку, достатнього для розвитку господарсько-фінансової діяльності на основі самофінансування і потім забезпечення її стійкої динаміки з цієї точки відліку. На наш погляд, можна погодитися з наведеними вище твердженнями і вважати, що така система відповідає інтересам ефективного вивчення економічних процесів, але не є повною. Задача оцінки економічної стійкості підприємства, а також її моделювання та прогнозування ускладнюється:

- необхідністю оперативного проведення оцінки з метою збереження актуальності результату;
- недостатньою вірогідністю (або повною відсутністю) інформації про властивості зовнішнього середовища;

- наявністю важко оцінюваних випадкових факторів впливу на економічну стійкість підприємства;
- якісним характером великого числа показників діяльності підприємства.

Для оцінки економічної стійкості підприємства зв'язку необхідно класифікувати її складники за функціональною ознакою, а саме: фінансовий, виробничий, кадровий, маркетинговий, інвестиційний та управлінський. Кожен з них, у свою чергу, є складною системою, яка характеризується системою показників.

Функціональні складники економічної стійкості підприємства повинні базуватися на послідовному єдиному підході. Проте слід враховувати, що кожен зі складників характеризується своїм переліком заходів, які сприяють їх стійкості.

Питання правильної оцінки фінансово-економічних результатів діяльності та стану економічної стійкості підприємства за сучасних кризових умов господарювання є досить актуальними, як для його керівництва і власників, так і для інвесторів, партнерів, кредиторів, державних органів. Дане питання цікавить і його конкурентів, але вже в іншому аспекті – негативному, оскільки вони зацікавлені в ослабленні позицій конкурентів на ринку.

Для оцінки економічної стійкості підприємства необхідна відповідна інформаційна база. Такою базою можуть бути звіт про фінансові результати діяльності і баланс – підсумковий синтетичний документ про склад засобів діяльності підприємства та джерела їхнього формування в грошовій формі на початку та наприкінці звітного періоду, а також звіт про основні економічні показники роботи підприємств зв'язку. Умовою стійкого розвитку підприємств сфери зв'язку та інформатизації в цілому є його ефективна господарська діяльність, спрямована на забезпечення власного виживання, стабільності, розвитку й наближення до визначених цілей.

Таким чином, одним із основних факторів економічної стійкості підприємств зв'язку повинен стати механізм, який би відслідковував використання поставлених завдань у довгостроковій перспективі. Однією із проблем оцінки економічної стійкості підприємств зв'язку є низький рівень методологічної підтримки та відсутність у економістів підприємства якісного інструментарію вибору різних варіантів управлінських рішень, що мали б ґрунтуватися саме на рівні економічної стійкості.

Таким чином, для здійснення загальної оцінки економічної стійкості підприємства зв'язку необхідно базуватися на визначенні складових економічної стійкості, що відображають окремі аспекти економіки підприємства, або ж, ототожнювати економічну стійкість із фінансовою стійкістю, та використовувати в ході даного аналізу показники фінансової діяльності (коефіцієнт автономії, коефіцієнт ліквідності, платоспроможності, тощо), що в результаті надасть можливість об'єктивно оцінити економічну стійкість підприємства, здійснити адекватні висновки.

Завдання 1

За наведеними нижче даними охарактеризувати показники ліквідності та платоспроможності підприємства із визначенням потенційних можливостей ефективного розвитку.

Показники(фінансові коефіцієнти)	Значення коефіцієнта	
	Базовий період	Звітний період
Коефіцієнт поточної ліквідності $K_{п}$	0,472	0,499
Коефіцієнт швидкої ліквідності $K_{ш л}$	0,436	0,462
Коефіцієнт загальної ліквідності $K_{заг л}$	0,446	0,473
Коефіцієнт абсолютної ліквідності $K_{абс л}$	0,172	0,023

Завдання 2

За наведеними нижче даними охарактеризувати показники прибутковості (рентабельності) підприємства із визначенням потенційних можливостей ефективного розвитку.

Показники(фінансові коефіцієнти)	Значення коефіцієнта	
	Базовий період	Звітний період
Коефіцієнт рентабельності (прибутковості) активів	0,015	0,036
Коефіцієнт рентабельності (прибутковості) власного капіталу	0,013	0,064
Коефіцієнт рентабельності сукупного (загального) капіталу	0,062	0,097
Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,022	0,044
Рентабельність реалізованої продукції, (%)	12,45	18,66
Рентабельність реалізації (продажів), (%)	8,6	11,93

Завдання 3

За наведеними нижче даними охарактеризувати показники фінансової незалежності підприємства із визначенням потенційних можливостей ефективного розвитку.

Показники(фінансові коефіцієнти)	Значення коефіцієнта	
	Базовий період	Звітний період
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,591	0,579
Фінансовий ліверидж	0,067	0,062
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,447	1,375
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	-0,98	-0,312
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,329	-0,334
Величина робочого капіталу (власні оборотні засоби підприємства)	-1720336	-1531199
Коефіцієнт співвідношення необоротних та оборотних активів	4,38	3,31
Коефіцієнт Бівера	-0,198	0,082

Завдання 4

За наведеними нижче даними охарактеризувати показники ділової активності підприємства із визначенням потенційних можливостей ефективного розвитку.

Показники(фінансові коефіцієнти)	Значення коефіцієнта	
	Базовий період	Звітний період
Коефіцієнт оборотності активів	0,719	0,815
Фондовіддача	0,94	1,41
Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	5,00	3,89
Коефіцієнт оборотності запасів	54,00	55,3
Коефіцієнт заборгованості	0,691	0,728
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	12,82	8,01
Тривалість оборотів дебіторської заборгованості, (у днях)	28	45
Частка дебіторської заборгованості, (%)	32,66	53,08
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	20,74	14,65
Тривалість обороту кредиторської заборгованості, (у днях)	17	25
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,409	0,421
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,591	0,579
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,22	1,447
Прибутковість інвестицій	14155	32193

Завдання 5

За наведеними нижче даними охарактеризувати показники майнового стану підприємства із визначенням потенційних можливостей ефективного розвитку.

Показники (фінансові коефіцієнти)	Значення коефіцієнта	
	Базовий період	Звітний період
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,748	0,115
Частка оборотних засобів в активах	0,369	0,193
Коефіцієнт мобільності активів	0,228	0,301

Завдання 6

Використовуючи вихідні дані завдань 1...5 визначити рівень економічної стійкості аналізованого підприємства зв'язку. Надати обґрунтовані висновки та рекомендації щодо покращення фінансового стану із визначенням перспектив подальшого ефективного розвитку.

КОМПЛЕКСНЕ ЗАВДАННЯ

На основі вихідних даних, наведених у фінансових звітах оператора зв'язку (додаток А) визначити рівень економічної стійкості аналізованого підприємства зв'язку. Надати обґрунтовані висновки та рекомендації щодо покращення фінансового стану із визначенням перспектив подальшого ефективного розвитку.

Вибір варіанта здійснюється за допомогою коректування показників фінансових звітів за формулою:

$$ВД' = ВД[1 + 0,(\mathcal{C}_{ост} + \mathcal{C}_п)], \quad (1)$$

де ВД' – скореговані вихідні дані;

ВД – вихідні дані, надані у фінансових звітах підприємства зв'язку (додаток А);

$\mathcal{C}_{ост}$ і $\mathcal{C}_п$ – остання і передостання цифри залікової книжки.

Основні етапи виконання комплексного завдання

1. Розрахувати вихідні дані, скореговані за формулою 1.
2. Визначити показники ліквідності та платоспроможності, прибутковості (рентабельності), фінансової незалежності, ділової активності та майнового стану підприємства зв'язку.
3. Отримані значення показників занести до табл. 1 із розрахунком абсолютної зміни, індексу динаміки та темпів приросту (зниження) показників.
4. Надати обґрунтовані висновки та рекомендації щодо покращення фінансового стану із визначенням перспектив подальшого ефективного розвитку.

Таблиця 1

Найменування показника	Позначення показника	Нормативне значення	Базовий період	Звітний період	Абсолютна зміна	Індекс динаміки (I)	Темп приросту, зниження, (+/-)
I. Показники ліквідності та платоспроможності							
Коефіцієнт поточної ліквідності	K_p	>1, збільшення					
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$K_{ш л}$	в межах 0,7...0,9					
Коефіцієнт загальної ліквідності	$K_{заг л}$	>1, збільшення					
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{абс л}$	в межах 0,2...0,35					
Коефіцієнт рентабельності (прибутковості) активів	$K_{р а}$	>0, збільшення					

II. Показники прибутковості (рентабельності)							
Коефіцієнт рентабельності (прибутковості) власного капіталу	$K_{p\text{BK}}$	>0 , збільшення					
Коефіцієнт рентабельності сукупного (загального) капіталу	$K_{p\text{ЗК}}$	>0 , збільшення					
Коефіцієнт рентабельності діяльності	$K_{p\text{д}}$	>0 , збільшення					
Рентабельність реалізованої продукції, (%)	$R_{п}$	збільшення					
Рентабельність реалізації (продажів), (%)	$R_{р}$	збільшення					
III. Показники фінансової незалежності							
Коефіцієнт фінансової незалежності	$K_{\text{авт}}$	$>0,5$					
Фінансовий ліверидж	$\Phi\text{Л}$	зменшення					
Коефіцієнт фінансової стабільності	$K_{\text{фс}}$	>1					
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	$K_{з\text{BK}}$	$>0,1$					
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$K_{\text{ман}}$	збільшення					
Величина робочого капіталу (власні оборотні засоби підприємства)	РК	збільшення					
Коефіцієнт співвідношення необоротних та оборотних активів	$K_{\text{НА}} / \text{ОА}$	$K_{\text{НА}} / \text{ОА} < K_{\text{фс}}$					
Коефіцієнт Бівера	$K_{\text{б}}$	$>0,2$, збільшення					
IV Показники ділової активності підприємства							
Коефіцієнт оборотності активів	$K_{\text{обор а}}$	збільшення					
Фондовіддача	$\Phi_{\text{в}}$	збільшення					
Коефіцієнт оборотності ОЗ	$K_{\text{обор о з}}$	збільшення					
Коефіцієнт оборотності запасів	$K_{\text{обор з}}$	збільшення					

Коефіцієнт заборгованості	K_3	0,5...0,7					
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$K_{обор\ д\ з}$	збільшення					
Тривалість оборотів дебіторської заборгованості (у днях)	$P_{об\ д\ з}$	зменшення					
Частка дебіторської заборгованості, (%)	$\mathcal{C}_{д\ з}$	зменшення					
Частка сумнівної заборгованості, (%)	$\mathcal{D}_{с\ д\ з}$	зменшення					
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$K_{обор\ к\ з}$						
Тривалість обороту кредиторської заборгованості (у днях)	$P_{об\ к\ з}$	зменшення					
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	$K_{к\ зк}$	<1, зменшення					
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	$K_{к\ вк}$						
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$K_{обор\ вк}$	збільшення					
Прибутковість інвестицій	P_i	збільшення					
V. Показники майнового стану підприємства							
Коефіцієнт зносу основних засобів	$K_3\ оз$	зменшення					
Частка оборотних засобів в активах	$\mathcal{C}_{об\ з}$	має галузеві особливості					
Коефіцієнт мобільності активів	$K_{моб\ а}$	0,5					

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Новицька С.С. Економічна стійкість підприємства зв'язку: конспект лекцій з дисципліни «Економічна стійкість підприємства зв'язку» для студентів спеціальності 8.03050401 «Економіка підприємства» (за видами економічної діяльності) денної і заочної форм навчання / Новицька С.С. – Одеса: ОНАЗ, 2015. – 72 с.
2. Большой экономический словарь: 22000 терминов / [А.Н. Азрилиян, Е.В. Калашникова, О.В. Мещерякова и др.] – [4-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Ин-т новой экономики, 1999. – 1245 с.
3. Ареф'єва О.В. Оцінка рівня економічної стійкості підприємств сфери послуг / О.А. Арефєва, Д.М. Городянська // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 6. – С.106.
4. Іванов В.Л. Управління економічною стійкістю промислових підприємств (на прикладі підприємств машинобудівного комплексу) / Іванов В.Л. – Луганськ: СНУ ім. В.Даля, 2005. – 268 с.
5. Сімах Ю.А. Визначення поняття «конкурентоспроможність підприємства» // www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VMSU/2007-01/07suapkp.htm.
6. Гатаулин А.М. Система прикладных статистико-математических методов обработки экспериментальных данных / Гатаулин А.М. – М.: Изд-во МСХА, 2002. – Ч.1. – С. 22-24.
7. Швиданенко Г.О. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства / Г.О. Швиданенко, О.І. Олексюк. – К.: КНЕУ, 2002. – 192 с.
8. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. / Василенко В.О. – К.: ЦУЛ, 2003. – 504 с.
9. Білик М.Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств / М.Д. Білик // Фінанси України. – 2008. – № 3. – С. 117-128.
10. Фінансові механізми стратегічного управління розвитком підприємства / [Ю.О. Путятін та ін.]. – Харків: Основа, 2007. – 488 с.
11. Пушкар Р.М. Менеджмент: теорія та практика: підручник / Р.М. Пушкар, Н.П. Тарнавська. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – 490 с.
12. Абросимов И.Д. Менеджмент как система управления хозяйственной деятельностью / И.Д. Абросимов, В.П. Медведев. – М.: Знание, 2002. – 96 с.
13. Завадський Й.С. Менеджмент: Management / Завадський Й.С. В 3 т. – Т. 1. – [3-тє вид., доп.]. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2001. – 542 с.
14. Ладыко И.Ю. Эволюция концепции менеджмента / И.Ю. Ладыко, В.Э. Маслюк // Економіка. Менеджмент. Підприємництво: зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету. – Вип. 3. – Луганськ: СНУ, 2006. – С.119-218.
15. Цямрюк Ю.С. Зміст економічної стійкості підприємства та методи її аналізу [Електронний ресурс] / Ю.С. Цямрюк. – Електронні текстові дані. –

Режим доступа: http://suiai.edu.ua/projects/icmiu-iep/download/conference-2009-section-2-1-tsyamryuk_yus-report.doc.

16. Економіка підприємства; за ред. А.В. Шегди. – К.: Знання, 2007. – 112 с.
17. Дацків Р.М. Економічна безпека у глобальному вимірі / Р.М. Дацків // Актуальні проблеми економіки. - 2004. - № 7 (37). - С. 143-153.
18. Кірієнко А.В. Механізм досягнення і підтримки економічної безпеки підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка підприємства і організація виробництва» / А.В. Кірієнко. - К., 2000. – 19 с.
19. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : [монографія] / Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.
20. Плетнікова І.Л. Визначення рівня і забезпечення економічної безпеки залізниці : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.07.04 «Економіка транспорту і зв'язку» / І.Л. Плетнікова. – Х., 2001. – 15 с.
21. Шлыков В.В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия / Шлыков В.В. – СПб.: Алетейя, 1999. – 138 с.
22. Шлыков В. Экономическая безопасность предприятия / В. Шлыков // РИСК. – 1997. – № 6. – С. 61 – 63.
23. Шлыков В. В. Экономическая безопасность предприятия / В. В. Шлыков // ЭКО. – 2002. – № 11. – С. 94 – 99.
24. Википедия. Свободная энциклопедия. – Режим доступа: <http://ru.wikipedia.org/wiki>.
25. Национальная социологическая энциклопедия. – Режим доступа: <http://voluntary.ru/dictionary/568/word>.
26. Российская энциклопедия по охране труда: В 3 т. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Изд-во НЦ ЭНАС, 2007 – Т.1: А-К. – 440 с.: ил. – Т.2: Л-Р. – 408 с.: ил. Т.3: С-Я. – 400 с.: ил.
27. Заплатинский В. М. Терминология науки о безопасности // Zbornik prispevkov z medzinarodnej vedeckej konferencie «Bezpečnostna veda a bezpečnostne vzdelanie». — Liptovský Mikuláš: AOS v Liptovskom Mikuláši, 2006.
28. Экономическая безопасность: [энциклопедия] / [А.Г. Шаваев, А.Т. Багаутдинов и др.]. – М.: Правовое посвящение, 2001. – 512 с.
29. Основы экономической безопасности. (Государство, регион, предприятие, личность); под. ред. Е. А. Олейникова. – М.: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. – 288 с.
30. Ильяшенко С.И. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке / С.И. Ильяшенко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 3 (21). – С. 12-19.
31. Кузенко Т.Б. Планування економічної безпеки підприємств в умовах ринкової економіки: дис... кандидата екон. наук: 08.06.01 / Кузенко Тетяна Борисівна. – К., 2003. – 194 с.

32. Тамбовцев В. Объект экономической безопасности России // Вопросы экономики. – 1994. – № 12. – С. 35-42.
33. Лысенко Ю.Г. Механизмы управления экономической безопасностью / Ю.Г. Лысенко, В.Г. Лопатовский // Вісник Технологічного університету Поділля. – 2004. – № 4.4.1. – Т. 1. – С. 177-180.
34. Судакова О.І. Стратегія забезпечення належної економічної безпеки підприємства / О. І. Судакова, Д. В. Гречко, А. В. Шкурупій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/4_SVMN_2007/Economics/18818.doc.htm.
35. Белокуров В. В. Структура функциональных составляющих экономической безопасности предприятия [Електронний ресурс] / В. В. Белокуров. – Режим доступу : // <http://www.safetyfactor.ru> – 20.01.2005.
36. Ковальов Д. Кількісна оцінка рівня економічної безпеки підприємства / Д. Ковальов, І. Плетнікова // Економіка України. – 2000. – № 4. – С. 35-40.
37. Кракос Ю. Б. Подход к оценке уровня финансовой составляющей экономической безопасности предприятия / Ю.Б. Кракос, Н.И. Серик // Економіка. Фінанси. Право. – 2006. – № 12. – С. 7.
38. Основи створення комплексної системи економічної безпеки підприємства: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / Коваленко К.В. – Режим доступу до статті <http://www.nbu.gov.ua>
39. Экономика и организация безопасности хозяйствующих субъектов / [Гусев В. С., Демин В. А., Кузин Б. И. и др.]. – СПб.: Очарованный странник, 2001. – 288 с.
40. Современный толковый словарь. - М.: Большая Советская Энциклопедия, 1997.
41. Грунин О.А. Экономическая безопасность организации: учеб. пособ. / О.А. Грунин, С.О. Грунин. - СПб.; М.; Х.; Минск: Питер, 2002. – 160 с.
42. Лоханова Н.О. Система управління станом економічної безпеки підприємства: проблемні питання, концепція розвитку / Н.О. Лоханова // Економіст. – 2005. – № 2. – С. 52-56.
43. Меламедов С.Л. Формирование стратегии экономической безопасности предпринимательских структур: дис... кандидата экон. наук: 08.00.05 / Меламедов Сергей Леонидович. – СПб., 2002. – 146 с.
44. Прокопшина О.В. Управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / О.В. Прокопшина. – Х., 2009. – 20 с.
45. Економіка підприємства: підручник; за заг. ред. С.Ф. Покропивного. – К: КНЕУ, 2001. – 526 с.
46. Ареф'єва О. В. Наукові основи формування економічної безпеки підприємств / О. В. Ареф'єва // Недержавна система безпеки підприємництва як суб'єкт національної безпеки України: зб. матер. наук.-практ. конф., (Київ, 16-17 травня 2001 р.). – К.: Вид-во Європ. ун-ту фінансів, інформ. систем, менеджменту і бізнесу, 2003. – С. 49-53.

47. Мак-Мак В.П. Служба безопасности предприятия. Организационно-управленческие и правовые аспекты деятельности / Мак-Мак В.П. – М.: Мир безопасности. – 1999. – 160 с.
48. Бендиков М. А. Экономическая безопасность промышленного предприятия в условиях кризисного развития / М.А. Бендиков // Менеджмент в России и за рубежом. – 2000. – № 2. – С. 17-30.
49. Волков И.М. Проектный анализ / И.М. Волков, М.В. Грачева. – М.: Банки и биржи: ЮНИТИ, 1998. – 422 с.
50. Забродский В. Теоретические основы оценки экономической безопасности отрасли и фирмы / В. Забродский, Н. Капустин // Бизнес-информ. – 1999. – № 15-16. – С. 35-37.
51. Ковалев Д. Экономическая безопасность / Д.Ковалев, Т. Сухорукова // Экономика Украины. – 1998. – № 10. – С. 48-51.
52. Коласс Б. Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы: учебн. пособ. – М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997. – 576 с.
53. Подлужна Н.О. Вибір критерію економічної безпеки підприємства / Н.О. Подлужна // Наукові праці Донецького державного технічного університету. – 2002. – № 46. – С. 10-16.
54. Подлужна Н.О. Організація управління економічною безпекою підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата екон. наук: спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Н.О. Подлужна. – Донецьк, 2003. – 20 с.
55. Шлыков В.В. Экономическая преступность: историко-правовые аспекты: учеб. пособ. / Шлыков В.В. - Рязань: Рязанский ин-т права и экономики, 2000. - 67 с.
56. Іващенко Г.А. Ідентифікація дефініції «економічна безпека підприємства» / Г.А. Іващенко, О. Ф. Ярошенко // Науковий журнал «Бізнес Інформ». – 2011. – № 9. – С. 129-131.
57. Економічний аналіз ; за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с.
58. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: монографія / Васильців Т.Г. – Львів: Арал, 2008. – 384 с.
59. Большой экономический словарь; под ред. А. Н. Азрилияна. – [5-е изд., доп. и перер.]. – М.: Институт новой экономики, 2002. – 1280 с.
60. Філософський словник; за ред. В. І. Шинкарука. – [2-ге вид. перероб. і доп.]. – К., 1986. – 800 с.
61. Андрющенко М.П. Економічна безпека підприємства в аспекті ресурсного підходу [Електроний ресурс] / М.П. Андрющенко, О.В. Озаріна. – Режим доступу: http://rusnauka.com/22_NIOBG_2007/Economics/24859.doc.htm
62. Ортинський В.Л. Економічна безпека підприємств, організацій та установ / Ортинський В.Л., Керницький І.С., Живко З.Б. – К. : Правова єдність, 2009. – 544 с.

63. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Т.М. Іванюта, А.О. Заїчковський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
64. Геєць В.М. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство: монографія / [В.М. Геєць, М.О. Кизим, Т.С. Клебанова, О.І. Черняк та ін.]. – Харків: ВД “ІНЖЕК”, 2006. – 240 с.
65. Логутова Т.Г. Економічна безпека підприємства: сутність, завдання та методи забезпечення [Електронний ресурс] / Т.Г. Логутова, Д.І. Нагаєвський. – Режим доступу: <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/730/37.1.pdf?sequence=1>.
66. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз [Електронний ресурс] / Б.Є. Грабовецький. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/ekonomika/ekonomichniy_analiz_-_grabovetskiy_bye.
67. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Філімоненков О.С. . – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К: МАУП, 2004. – 328 с.
68. Смірнова Т.О. Фінансова стійкість підприємства [Електронний ресурс] / Т.О. Смірнова, К.К. Усатюк. – Режим доступу:
69. Житний П.Є. Фінансова стійкість підприємства та її вплив на економічну безпеку регіону [Електронний ресурс] / П.Є. Житний, В.В. Тищенко. – Режим доступу: <http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2106/1/Gitni.pdf>.
70. Нагорна І.І. Оцінка стійкої економічної безпеки промислового підприємства [Електронний ресурс] / І.І. Нагорна. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ekpr/2008_19/nagorna.pdf.
71. Немченко В.В. Фінансово-економічна безпека та її значення в підготовці фахівців [Електронний ресурс] / В.В. Немченко, Л.В. Іванченкова, Г.О. Ткачук. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ekhp/2012_3/files/st14.pdf.
72. Мельник Л.Г. Основи стійкого розвитку: навч. посіб. [для післядипломної освіти] / Мельник Л.Г. – Суми : Університетська книга, 2006. – 366 с.
73. Джулай В.О. Антикризове управління в банківському секторі економіки України / В.О. Джулай // Регіональна економіка. – 2008. – № 3. – С. 65–70.
74. Ареф'єва О.В. Економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи її забезпечення / О.В. Ареф'єва, Д.М. Городянська // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 8. – С. 83–90.
75. <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/341056.html>.
76. Анохин С.Н. Методика моделирования экономической устойчивости промышленных предприятий в современных условиях / Анохин С.Н. – Саратов: Сарат. гос. техн. ун-т, 2000. – 40 с.
77. Брянцева И.В. Рейтинговая оценка экономической устойчивости строительного предприятия / И.В.Брянцева // Экономика строительства. - 2002. – № 11. – С.20-27.

78. Зайцев О.Н. Оценка экономической устойчивости промышленных предприятий (на примере промышленности строительных материалов): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил та регіональна економіка» / О.Н. Зайцев. – Хабаровск, 2007. – 23 с.

79. Золотов А.А. Оценка устойчивости функционирования и развития предприятий нефтегазовой промышленности: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил та регіональна економіка» / А.А. Золотов. – Перм, 2003. – 25 с.

80. Иванов В.Л. Управління економічною стійкістю промислових підприємств (на прикладі підприємств машинобудівного комплексу) / Иванов В.Л. // Східноукр. нац. ун-т ім. В.Даля. – Луганськ, 2005. – 266 с.

81. Пергамент М.Д. Управление экономической устойчивостью полиграфических предприятий: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил та регіональна економіка» // М.Д. Пергамент. – М., 2005. – 26 с.

82. Поліщук О.А. Теоретико-методологічні основи оцінки економічної стійкості сільськогосподарських підприємств / О.А. Поліщук // Економіка: проблеми теорії та практики. – Д., 2007. – Вип. 225. – Т.2. – С. 367–374.

83. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Г.В. Савицкая. – Минск: ООО «Новое знание», 2000. – 688 с.

84. Мохонько Г.А. Оцінювання стратегічної стійкості підприємств видавничо-поліграфічної галузі в умовах нестабільного ринкового середовища / Г.А. Мохонько // Ефективна економіка. – 2009. – № 2. – С. 148-154.

85. Ячменева В.М. Менеджмент организаций: современные проблемы управления: учеб. пособ. [для студентов экономических специальностей] / Ячменева В.М., Чернецова Г.М., Сулыма А.И. – Симферополь: ДОЛЯ, 2007. – 344 с.

ДОДАТОК А

Додаток
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку
1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

		КОДИ
Дата (рік, місяць, число)		01
Підприємство _____	за ЄДРПОУ	
Територія _____	за КОАТУУ	
Організаційно-правова форма господарювання _____	за КОПФГ	
Вид економічної діяльності _____	за КВЕД	

Середня кількість працівників¹ _____
Адреса, телефон _____
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)

	Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	26 092	83012
первісна вартість	1001	431 188	482 495
накопичена амортизація	1002	(405 096)	(399 483)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	12 811	144 297
Основні засоби	1010	5 832 373	4 605 605
первісна вартість	1011	5 832 373	5 200 931
знос	1012	-	(595 326)
Інвестиційна нерухомість	1015	10 745	1 136
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	16 546	4 125
знос інвестиційної нерухомості	1017	(5 801)	(2 989)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	981	889
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	1 815	733
Відстрочені податкові активи	1045	-	213 311
Інші необоротні активи	1090	15 065	13 480
Усього за розділом I	1095	5899 882	5 062 463
II. Оборотні активи			
Запаси, у тому числі	1100	119 374	115 473
виробничі запаси	1101	89 856	90 576
готова продукція	1103	43	64
товари	1104	29 475	24 833
Поточні біологічні активи	1110	1	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	749 159	872 967
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	53 290	39 379
з бюджетом	1135	6 693	10 471
у тому числі з податку на прибуток	1136	6 119	6 837
з нарахованих доходів	1140	11 742	3 198

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	166 769	362 409
Поточні фінансові інвестиції	1160	62 917	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	561 813	69 342
Витрати майбутніх періодів	1170	73 044	49 065
Інші оборотні активи	1190	6 026	5 624
Усього за розділом II	1195	1 810 828	1 527 928
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	305 371	1 330 061
Баланс	1300	8 016 081	7 920 452
Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4 681 562	4 681 562
Капітал у дооцінках	1405	5 648 029	5 648 029
Додатковий капітал	1410	411 370	411 370
Резервний капітал	1415	222 812	222 812
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(6 576 418)	(6 378 724)
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	4 387 355	4 585 049
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	41 541	22 320
Довгострокові забезпечення	1520	310 009	253 956
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	351 550	276 276
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	471 855	1 097 392
Векселі видані	1605	150	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	2 132 516	1 005 759
товари, роботи, послуги	1615	163 753	402 847
розрахунками з бюджетом	1620	106 696	117 008
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	36 579	25 566
розрахунками з оплати праці	1630	76 741	52 384
одержаними авансами	1635	58 044	56 576
розрахунками з учасниками	1640	1 899	1 899
із внутрішніх розрахунків	1645	6 973	1 067
Поточні забезпечення	1660	180 442	196 221
Доходи майбутніх періодів	1665	1 328	221
Інші поточні зобов'язання	1690	40 200	42 187
Усього за розділом III	1695	3 277 176	3 059 127
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700	-	-
Баланс	1900	8 016 081	7 920 452

Керівник

Головний бухгалтер

Підприємство _____
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ	
	01

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6 493 010	6 484 551
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 149 758)	(7 239 222)
Валовий:			
прибуток	2090	2 343 252	-
збиток	2095	(-)	754 671
Інші операційні доходи	2120	127 644	45 933
Адміністративні витрати	2130	(748 129)	(798 956)
Витрати на збут	2150	(588 091)	(668 602)
Інші операційні витрати	2180	(360 252)	(187 345)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	774 424	-
збиток	2195	(-)	(2 363 641)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	148 947	55 405
Інші доходи	2240	95 741	19 723
Фінансові витрати	2250	(921 459)	(418 180)
Втрати від участі в капіталі	2255	(91)	(107)
Інші витрати	2270	(32 404)	(55 704)
Фінансовий результат до оподаткування			
прибуток	2290	65 158	-
збиток	2295	(-)	(2 762 504)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	221 040	503 800
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	(-)	(14 623)
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	286 198	-
збиток	2355	(-)	(2 273 327)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	3 138 258
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	36 603	10 495
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	36 603	3 148 753
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(6 589)	(503 800)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	30 014	2 644 953
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	316 212	371 626

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	867 665	886 949
Витрати на оплату праці	2505	2 181 646	2 214 283
Відрахування на соціальні заходи	2510	718 832	765 969
Амортизація	2515	561 017	739 668
Інші операційні витрати	2520	1 517 070	4 287 256
Разом	2550	5 846 230	8 894 125

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	18 726 248 000	18 726 248 000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	18 726 248 000	18 726 248 000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,0153	(0,1214)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,0153	(0,1214)
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Навчально-методичне видання

**Новицька С.С.,
Дойсан-Коровьонкова Н.В.,
Вуйцик Л.М.**

ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЗВ'ЯЗКУ

Методичні вказівки з проведення практичних занять, самостійної роботи і виконання комплексного завдання

*для підготовки магістрів за спеціальністю
8.03050401 «Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)
денної та заочної форм навчання*

Редактор Кодрул Л.А.
Верстання Гардиман Ж.А.